



Innspill fra Mediebedriftenes Landsforening til Familie- og kulturkomitéens budsjettføring 2025, 27.10.2025

Redaktørstyrte medier er sentrale for beredskap og tillit i en urolig tid

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) skal bidra til å styrke og verne yringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten, som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. MBL skal styrke og verne de publisistiske verdier som representeres av Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.

MBL skal bidra til at et mangfold av økonomisk sunne medier kan fungere som det åpne samfunns arena for fri informasjon, samfunnskritikk og debatt.

MBL representerer ca. 325 medlemsbedrifter med ca. 10.000 ansatte: ca. 210 mediehus, herunder 190 aviser hvorav 150 er lokalaviser. Andre mediehus er kommersiell allmennkringkasting, magasiner og lokal-tv. MBL representerer også virksomheter tilknyttet mediehusene, bl.a. avistrykkerier og distribusjonsselskaper.

Urolig tid

I en urolig og uforutsigbar tid er det tydelig at mediepolitikk er demokratipolitikk. Med økende desinformasjon og propaganda er redaktørstyrte medier avgjørende for tillit, beredskap og motstandskraft i befolkningen. Fri, redaktørstyrt journalistikk er viktigere enn noensinne.

Norge har et godt utgangspunkt, men mediemangfoldet er under press. Selv om norske redaktørstyrte medier er verdensledende i digitalisering av innhold og forretningsmodell, har de ikke, med få unntak, fått etablert en bærekraftig, heldigital forretningsmodell. Yngre mediebrukere er de som i minst grad bruker redaktørstyrte medier. Det er avgjørende at mediepolitikken styrkes fremover, hvor det viktigste tiltaket er at momsfrirket igjen gjøres plattformnøytralt slik at de redaktørstyrte nyhetsmediene uten hindringer kan drive utvikling og lage produkter som møter særlig yngre brukeres forventninger og krav til formater og presentasjon. Mye står på spill om vi ikke lykkes.

Redaktørstyrte mediers stilling i Norge

Norske redaktørstyrte medier står fortsatt sterkt: høy tillit hos brukerne, generelt god betalingsvilje i befolkningen og verdensledende i digitalisering. En viktig grunn til det sterke mediemangfoldet er at vi har hatt en fremsynte politikere som har ført en aktiv mediepolitikk med gode virkemidler.

Totalopplaget for avisene er på 2,6 millioner, og 71 prosent av opplaget er heldigitalt.

Komplettabonnementene (papir + digitalt) utgjør 26 prosent, mens det rene papiroplaget er på 3 prosent. 77 prosent av befolkningen leser minst én avis daglig, og 23 prosent leser papiravis. TV 2 når 1,9 millioner mennesker daglig på tv. Papirmagasiner leses daglig av 14 prosent.

Men alle mediehusene står i en knallhard kamp om brukernes tid og penger. Globale teknologigiganter blir stadig sterkere på annonsemarkedet, og i år er det estimert at de vil ta 13,5 mrd. av et totalt marked på 28,5 mrd. kr. Til sammenligning er de samlede annonseinntektene til norske aviser på 3,9 mrd. kr. Brukerinntektene øker, og utgjør nå ca. 65 prosent av inntektene. Driftsinntektene i perioden 2021-2024 har stått stille på ca. 12,1 mrd. kr.

Det er derfor viktig at teknologigigantene reguleres fornuftig, at det er bevissthet rundt offentlig annonsering og at skattlegging følges opp.



Pressefrihet under press

Mens Norge for niende gang på rad topper listen er pressefriheten i verden klassifisert som historisk vanskelig. Mer enn halvparten av verdens befolkning bor nå i land der situasjonen for pressefriheten er kritisk. Det viser tallene i 2025-utgaven av *World Press Freedom Index* fra *Reporters Without Borders*.

Den globale pressefriheten er på det lavest nivået siden indeksen første gang ble laget i 2002. I tillegg til ulike politiske trusler, løftes svekket medieøkonomi frem som en sentral trussel mot pressefriheten.

Uavhengige redaktørstyrte medier er grunnleggende i et demokrati

Nasjonal sikkerhetsstrategi løfter frem en fri og uavhengig presse som grunnleggende for det norske demokratiet:

«Vårt samfunn er tuftet på frie og rettferdige valg, rettssikkerhet, uavhengige domstoler, respekt for menneskerettighetene, og et åpent og opplyst offentlig ordskifte med en fri og uavhengig presse og akademisk frihet. Disse kvalitetene gir vårt samfunn styrke og må beskyttes.»

Også Meld. St. 9 (2024-2025) *Totalberedskapsmeldingen* slår dette fast:

«Uavhengige redaktørstyrte medier er grunnleggende i et demokrati. Redaktørstyrte medier bidrar til en opplyst og engasjert befolkning som tar del i samfunnet rundt seg. Gjennom sin «vaktbikkjefunksjon» sørger mediene for at myndighetene blir stilt til ansvar for sine beslutninger. Det er vesentlig for å bygge tillit til institusjoner og myndigheter. Det er viktig å sikre gode rammevilkår for redaktørstyrte medier.»

Aktiv mediepolitikk er nødvendig, også etter at nye styringssignaler vedtas

Sitatene over må følges opp av konkrete tiltak og bevilgninger. Mediene trenger gode rammevilkår som sikrer mediemangfold over hele landet. Det er helt nødvendig å få på plass det plattformnøytrale momsfrirket slik at nødvendig innovasjon og utvikling for å nå de unge ikke hindres. Friraket ble fjernet da man trengte penger for å saldere budsjett for 2023, uten konsekvensvurdering. I motsetning til andre lignende beslutninger er fjerningen ikke reversert, slik f.eks. ekstra arbeidsgiveravgift på lønn over 850.000 kr ble. Den usikkerheten for finansiering av journalistikk dette innebærer er alvorlig. Det står i realiteten om medienes mulighet til å oppnå tilstrekkelige brukerinntekter i årene som kommer.

Det er viktig at de kommende fireårige styringssignalene definerer et 'gulv', og ikke et 'tak'. Det kan i denne stortingsperioden bli nødvendig med nye tiltak utover dagens mediestøtte for å sikre mediemangfoldet over hele landet. Derfor må regjeringen utarbeide virksomme tiltak, en 'beredskapskasse', som kan iverksettes på kort varsel om det blir nødvendig, og evaluere effekten av styringssignalene etter to år.

Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier er et sentralt tiltak, og bør bli en rettighetsordning for å fjerne dagens usikkerhet knyttet til tildeling for nr. 2- og nisjeavisene. Det er svært krevende at når nye mottakere kommer inn i ordningen følger det ikke penger med. Da synker tilskuddene til de andre, og den journalistiske kraften til mediehusene svekkes. I forrige stortingsperiode burde bevilgningen vært økt med 35 mill. kr for å ta hensyn til dette.

Vi støtter forslaget om å gi 20 mill. kr til et nytt og uavhengig senter som får navnet *Tenk – senter for kildebevissthet*. Senteret skal bygge videre på arbeidet som gjøres i dagens skoleavdeling i Faktisk.no.



Senterets hovedoppgave vil være å fremme kritisk tenkning og kildebevissthet i befolkningen i møte med digitale informasjonskilder.

Det er positivt at det foreslås økte midler til Senter for undersøkende journalistikk (SUJO), Institutt for journalistikk (IJ) og Samarbeidsdesken i regi av Landslaget for lokalaviser (LLA).

De unge bruker i mindre grad enn andre redaktørstyrte medier. Vi mener innovasjons- og utviklingstilskuddet bør økes med 20 mill. kr, herav 10 mill. øremerket tiltak rettet mot unge. Disse midlene må være innrettet mot både små og store mediehus.

Det er svært positivt at regjeringen foreslår å forlenge distribusjonsanbudet for aviser fra sommeren 2026 på samme nivå som i dag. Det har stor betydning for aviser over hele landet, og det er viktig at dette forslaget ikke fjernes eller svekkes i budsjettforhandlingene.

Vi er glade for at regjeringen bevilger 45 mill. kr til utvikling av en norsk språkmodell, basert på vederlag for bruk av innhold fra norske medier, med avklarte rettigheter. Det er viktig at dette blir en realitet.

Vi ber om at komitéen:

- Ber regjeringen utarbeide en 'beredskapskasse' med mediepolitiske tiltak
- Ber regjeringen øke innovasjons- og utviklingstilskuddet med 20 mill. kr, herav 10 mill. øremerket tiltak rettet mot unge, innrettet mot både små og store mediehus
- Ber regjeringen gjeninnføre plattformnøytralt momsfritak i tråd med bransjens forslag